Diskussionsfrågor till Flerspråkighet som resurs

Diskussionsfrågor

Nedan föreslås ett antal diskussionsfrågor, som är tänkta att fungera som en inspirerande vägledning för användning av boken *Flerspråkighet som resurs*. Diskussionsfrågorna är indelade i olika teman. Frågorna och det tematiska upplägget är tänkt att inspirera, inte styra.

Translanguaging

Translanguaging, dess teoretiska grundvalar och praktiska omsättning beskrivs i Garcías och Seltzers kapitel, samt Svenssons kapitel om det förändrade arbetssättet på Tulpanskolan. Utgå från antingen García och Seltzers eller Svenssons kapitel, alternativt alla tre, och diskutera följande frågor efter läsning:

- Vilka följder skulle det få för din egen verksamhet (exempelvis din undervisning) om ett translanguaging-perspektiv anlades på den?
- Skulle du behöva förändra din verksamhet på något sätt och i så fall hur?
- Svensson beskriver hur Tulpanskolan förändrade sitt arbetssätt. Skulle de metoder för att synliggöra olika språk tillföra din verksamhet/ undervisning något? I så fall vad och hur? Jämför dina reflektioner kring detta med kollegors.
- Svenssons artikel tar även upp några utmaningar med det translanguaging-inspirerade arbetssättet, vilket inte García och Seltzer gör. Finns det anledning att vara kritisk mot translanguaging? Vad krävs för att det ska fungera som arbetssätt?

Ämneslitteracitet och multimodalitet

Danielssons beskriver hur multimodala affordancer (möjligheter till meningsskapande) som exempelvis gester, diagram och figurer ritade på tavlan, både kan hjälpa och stjälpa förståelse. Välj ut ett ämnesområde, gärna i samarbete med lärare i andra ämnen än svenska som andraspråk, och fundera över vilken typ av affordancer som skulle behövas för att förstärka förståelsen av ämnesinnehållet. Se även Kouns artikel, där elevernas arbete kretsar kring förståelsen av en graf i ämnet fysik.

Diskutera också frågan om användningen av gester, bilder med mera kan vara problematisk ur ett flerspråkigt/flerkulturellt perspektiv? Gör en uppföljning av föregående fråga och genomför en observation av en kollega. Observera (och videodokumentera gärna) hur kollegan använder olika typer av multimodala resurser (affordancer) för att förklara och förtydliga.

Läs Kindenberg och Nygård Larssons, Kouns respektive Olvegårds kapitel och diskutera, tillsammans med kollegor i SO- och/eller NO-ämnena, vad som

utmärker språket i dessa ämnen. Har olika ämnen olika språk och vad utmärker i så fall dessa olika ämnen?

I Rehmans artikel beskrivs hur en lärare utvecklar en mall för en faktatext i naturvetenskapsämnen genom avstämning med en NO-lärarkollega. Använder du liknande mallar som verktyg för stöttning i olika ämnen? Studera den mall du använder tillsammans med en ämneslärarkollega och diskutera dess styrkor och utvecklingsområden ur ett ämnesperspektiv.

Olvegårds kapitel visar att det finns mycket i historieämnet som måste förstås i en kontext. Diskutera hur lärare i svenska som andraspråk och historielärare (eller lärare i andra ämnen) kan hjälpas åt i ett samarbete om texter i undervisningen.

I Sjöqvist och von Malorties kapitel beskrivs hur undervisning kan bedrivas i bild och slöjd så att den också blir språkutvecklande för helt nyanlända elever. Diskutera, utifrån innehållet i kapitlet tillsammans med en bild- och/eller slöjdlärare, hur olika förmågor i de respektive ämnena kan utvecklas även då eleverna ännu inte har börjat utveckla det svenska språket. Använd även gärna Svenssons, Garcías och Seltzers kapitel i denna diskussion.

Samtal och samarbetsinlärning

I Brännmarks kapitel beskrivs ett arbetsområde om poesi och hur man som lärare kan undervisa och bedöma elever med mycket olika nivå av förkunskaper och språk. Brännmark presenterar även teorier om språkutveckling som är vägledande principer för hennes undervisning. Går det att tillsammans med kollegor överföra dessa principer även till andra arbets- och ämnesområden? Använd gärna även Sjöqvist och von Malorties eller Rehmans kapitel, som på liknande sätt beskriver en rörelse mellan teori och praktik, i denna diskussion.

Brännmark och Sellgren beskriver i sina respektive kapitel olika former av samarbetsinlärning, med samtal i fokus, som en modell för språkutvecklande arbete. Vilka former för samarbetsinlärning (exempelvis samtalsregler eller talking points) skulle du kunna använda i din egen undervisning?

Sellgren presenterar några former av lärande samtal. Kan du komma på några fler som skulle kunna användas i din undervisning? Diskutera gärna tillsammans med dina kollegor. Diskutera också hur ni kan säkerställa att lärande samtal blir meningsfulla och går på djupet.

Lärande samtal är också en utgångspunkt för Thunbergs kapitel om matematik. Även Kouns tar upp vikten av samtal (i ämnet fysik och andra NV-

ämnen). Det är viktigt att i ett lärande samtal gå på djupet vad gäller ämnesförståelse, och för det behöver läraren ofta en bild av hur ett sådant samtal ser ut. Spela (gärna tillsammans med kollegor) in olika samtal som eleverna för. Är samtalen lärande och fördjupade? Om inte, vad behöver eleverna stöttning i?

Även Rydells kapitel kan kopplas till ovanstående frågor, då det tar upp hur undervisning kan stötta och främja elever språkligt i en samtalssituation. Läs Rydells kapitel och diskutera hur en lektion kan utformas så att den både ämnesmässigt och formmässigt stöttar ett lärande samtal.

Läsning och läsförståelse

Westlund och Boström tar upp undervisning i läsning och läsförståelse ur ett andraspråksperspektiv. Läs och jämför de två kapitlen. Vilka likheter och skillnader finns mellan kapitlen? En sådan jämförande läsning kan göras med hjälp av ett Venn-diagram, av den typ Westlund beskriver.

Boström beskriver protokoll för läs- respektive skrivutveckling (dessa finns att ladda ned via antologins webbplats). Jämför dessa med Flyman Mattssons kapitel om inlärningsgångar i andraspråksutveckling, med avseende på grammatiska strukturer. Svarar protokollens progression mot den utvecklingsgång som föreslås i processbarhetsteorin?

Bedöm med hjälp av Boströms läs- och skrivutvecklingsprotokoll en elevs utveckling. Jämför din bedömning med elevens egen bedömning och, om det är möjligt, med en kollegas bedömning. Finns det likheter/skillnader?

Organisationsutveckling

Bötrius och Danielsson listar ett antal framgångsfaktorer för utveckling av undervisning på ett organisatoriskt plan. Detta kan man även läsa om i Nilsson och Gynnhammars kapitel. Läs dessa kapitel och fundera över om motsvarande framgångsfaktorer finns i den organisation du ingår i. Vilka saknas? Finns det andra positiva faktorer som inte nämns i boken?

Försök komma i kontakt med beslutsfattare (om du inte redan själv är med och fattar eller direkt påverkar beslut) för att tillsammans diskutera en handlingsplan utifrån de exempel som ges i Bötrius och Danielssons respektive Nilsson och Gynnhammars kapitel.

I Kouns kapitel beskrivs hur fysiklärare kan bredda sin didaktiska repertoar. Diskutera utifrån kapitlen vad som gynnar lärares utveckling av den egna undervisningen. Diskutera, gärna tillsammans med lärarkollegor i andra

ämnen, vad som motiverar till undervisningsutveckling och vilka framgångsfaktorer som behöver finnas på plats.

I Svenssons kapitel är undervisningsutvecklingen en del av ett forskningsprojekt. Vad i din undervisning/verksamhet skulle kunna vara lämpligt som en del av ett forsknings- och utvecklingsarbete? Hur skulle du vilja att samarbetet mellan forskare och lärare såg ut i ett sådant utvecklingsarbete?

Här följer ett antal uppgifter och frågor som kan användas vid läsning av Bötrius och Danielssons kapitel. Dessa frågor kan även användas vid läsning av Nilssons och Gynnhammars kapitel. (Avsnitten som frågorna hör till nämns inom parentes.)

- Hur skulle du vilja att en kompetensutveckling utformas i din kommun? (Avsnittet Organisation byggd på bred och långsiktig satsning)
- Följande citat är hämtat från Dylan Wiliam (2013): "Att förbättra resultaten i utbildningen är en livsviktig ekonomisk nödvändighet och det enda sättet att uppnå detta är att öka lärarkårens kompetens". Ägna ett par minuter och skriv ner de tankar som väcks hos dig när du läser citatet. (Avsnittet Resultat av insatsen)
- Vad tror du att det är som avgör om en insats får – eller inte får – effekt på elevers lärande? (Avsnittet Utmaningar i genomförandet)
- Vad tror du avgör om en insats får genomslagskraft hos lärare? (Avsnittet Framgångsfaktorer för en kommunövergripande insats)

Uttal och grammatik

Thoréns kapitel tar bland annat upp att lärare tenderar att undervisa om det som är svårt, snarare än det inlärare har störst behov av, när det gäller uttalsundervisning. Finns det exempel på detta i din undervisning eller i den verksamhet du jobbar i? Läggs onödigt mycket tid på det "som är svårt" jämfört med det "som behövs"? Fundera och diskutera eventuellt med lärarkollegor.

Hur ser de läromedel som du och dina kollegor använder ut? Fokuserar de på erkänt svåra uttalsmoment, snarare än kärnegenskaper?

Håller du med Thorén i hans urval av kärnegenskaper, eller skulle du vilja lägga till några?

Flyman Mattsson skriver om grammatiska utvecklingsgångar och hur undervisningen ibland riskerar ta upp det lärare, enligt processbarhetsteorins föreslagna utvecklingsgångar, egentligen inte är mottagliga för. Är det något som du känner igen från din egen undervisning och/eller verksamhet?

Hur ser de läromedel ut som du använder när det gäller grammatiska strukturer? Kan undervisningen och läromedelsanvändningen anpassas så att den bättre motsvarar elevernas inlärningsbehov enligt processbarhetsteorin?

Stöttande undervisning

Gibbons beskriver vad stöttning/scaffolding är – och vad det inte är. Stöttande aktiviteter behöver sättas in i ett större ramverk (macro-scaffolding) för att bli mer än enskild (om än nog så viktig) stöttning i stunden (micro-scaffolding). Fundera över vad du skulle bedöma är "stöttning" i din egen undervisning, enligt Gibbons kriterier. Vad i din undervisning är "micro-scaffolding" och vad ingår i ett större planerat "macro-scaffolding"-sammanhang. Du kan här även använda Rehmans kapitel som exempel på stöttande undervisning.

I Gannås kapitel refereras ett samtal om den stöttning som genrepedagogik innebär, och de situationer och omständigheter där den riskerar att bli en tvångströja snarare än en stöttning. Gannå ställer flera frågor i sin artikel, ett urval ges nedan. Innan du läser kapitlet fundera över hur du själv skulle vilja besvara dessa frågor.

- Varför är det viktigt med kritiska samtal om genrepedagogik (och andra undervisningsmetoder)?
- Är det möjligt för lärare att arbeta utifrån skollagens krav på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?
- Hur kan man motverka instrumentalisering (mekanisk, oreflekterad tillämning) av metoder?

När du själv funderat över Gannås frågor och läst Libergs och Johanssons svar kan du läsa något av de kapitel som beskriver undervisning (Svensson, Nilsson och Gynnhammar, Brännmark, Rehman eller Sjöqvist och von Malortie). Ser du i dessa beskrivningar exempel på "stöttande" undervisning eller något som riskerar bli "tvingande" undervisning (eller undervisningsinslag)?

Yrkesspråk och annat situationsbetingat språk

Sundberg beskriver kommunikationsetnografins arbetsmetoder som ett verktyg för språkinlärning. Läs Sundbergs kapitel och prova sedan att studera din egen språkanvändning under en dag eller del av dag. Vilka typer av litteracitetspraktiker förekommer (se även sammanfattning av olika typer av litteracitet, liksom Danielssons beskrivning av multimodalitet)?

Läs Svendsen Pedersens och Fejes artiklar. Svendsen Pedersen beskriver de språkliga krav och behov som kan finnas i en yrkespraktik och som

DISKUSSIONSFRÅGOR

språkundervisningen behöver förhålla sig till. I Fejes kapitel beskrivs hur dessa yrkeskrav tenderar att överföras till direkta krav på språkundervisningens utformning. Diskutera hur en undervisning för vuxna (sfi) bör utformas för att uppnå en balans mellan näringslivets krav och individens behov som samhällsmedborgare.

Svendsen Pedersen beskriver hur en språkutvecklande yrkesutbildning kan uppnås genom att närma sig utbildningen från tre ingångar: kommunikativt, socio-kulturellt och biografiskt. Fundera över/diskutera hur dessa tre ingångar (perspektiv) kan vara en hjälp för planering av undervisning.